

188. araua

Munduko mitologiako zenbait izen eta Ekialdeko erlijio-sineskeren arloko zenbait pertsona-izen

(Euskaltzaindiak 2017ko abenduaren 22an onartua, Bilbon)

Zenbait arautan landu dira orain arte munduko zenbait tokitako izen mitologikoak: 82. arauan, [Antzinateko Grezia eta Erromako izen mitologikoak](#); 175. arauan, [Sumer, Akad, Asiria eta Babiloniako izen mitologikoak](#); 176. arauan, [Antzinateko Egiptoko izen mitologikoak](#); eta 181. arauan, [literatura arturikoan ageri diren pertsonaia mitologiko nagusiak](#).

Oraingo arau honek munduko gainerako tokietako mitologiak dihardu. Lau multzotan landu da: Ameriketako mitologia, Europako mitologia, Asiako mitologia eta mitologia islamikoa.

Bestalde, Ekialdeko erlijio-sineskeren arloko bost pertsona-izen ezagunen izenak ematen dira.

1 Ameriketako mitologia

2 Europako mitologia

3 Asiako mitologia

4 Mitologia islamikoa

5 Ekialdeko erlijio-sineskeren arloko zenbait pertsona-izen

1 Ameriketako mitologia

Zibilizazio eta kultura ugari dira eta izan dira Ameriketan, baina, oro har, arlo espezializatuen eremutik kanpo, ez dira oso ezagunak. Eta horregatik beragatik, kultura eta zibilizazio horietako izen mitologikoen grafia, oro har, ez da aldatzen hizkuntza batetik bestera. Tokian tokiko kolonizatzaileek erabilitako grafiaz zabaldu dira gainerako hizkuntzetara, baina zilegi da, era berean, tokian tokiko jatorrizko hizkuntzen grafia erabiltzea.

Hona hemen zenbait adibide:

1.1 Mitologia inka

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Inti	Inti	Inti	Inti
Mama Cocha / kitxuaz idatzia: Mama Qucha	Mama Cocha / Mamacocha	Mama Cocha	Mama Cocha
Mama Quilla / kitxuaz idatzia: Mama Killa	Mama Quilla / Mamaquilla	Mama Quilla	Mama Killa
Mama Sara	Mama Sara	Mama Sara	Mama Sara
Pachacamac / kitxuaz idatzia: Pacha Kamaq	Pachacámac / Pacha Kamaq	Pachacamac	Pacha Kamaq
Pachamama	Pachamama	Pachamama	Pachamama
Viracocha / kitxuaz idatzia: Wiraqucha	Viracocha / Wiracocha / Huiracocha	Viracocha	Viracocha / Wiraqucha

1.2 Mitologia azteka

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Huitzilopochtli	Huitzilopochtli	Huitzilopochtli	Huitzilopochtli
Ometeotl	Ometéotl	Ometeotl	Ometeotl
Quetzalcoatli	Quetzalcóatl	Quetzalcoatli	Quetzalcoatli
Tezcatlipoca	Tezcatlipoca	Tezcatlipoca	Tezcatlipoca
Tlaloc	Tláloc	Tlaloc	Tlaloc
Tonacacihuatli	Tonacacíhuatl	Tonacacihuatli	Tonacacihuatli
Tonacatecuhtli	Tonacatecuhtli	Tonacatecuhtli	Tonacatecuhtli
Xipe Totec	Xipe Tótec	Xipe Totec	Xipe Totec

Gainerako izenekin (misteken, muisken, olmeken, guaranien... izen mitologikoak) berdin jokatzeko da; hau da, grafia ez da egokitzen.

1.3 Manitu

Ipar Amerikako algonkinen espiritu nagusia da.

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Manitu	Manitu	Manitou	Manitou

2 Europako mitologia

Izan duten zabalkundeagatik, mitologia germanikoaren eta zeltikoaren izen nagusi batzuk ematen dira.

2.1 Mitologia germanikoa

Berdin idazten dira, grafia-aldaketarik gabe, Europako hizkuntza nagusi gehienetan.

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Hel	Hel / Hela	Hel / Hela	Hel
Loki	Loki	Loki	Loki
Odin	Odín	Odin	Odin
Thor	Thor	Thor / Tor	Thor

2.2 Mitologia zeltikoa

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Belenus edo Belenos	Belenus	Belenos	Belenus
Tutatis edo Teutates	Teutates / Tutatis	Teutatès	Toutatis / Teutates

3 Asiako mitologia

Asiako zibilizazio eta kulturetako mitologiek agertze-maiztasun txikia dute. Ezagunena hinduismoarena da, eta, gainera, hartan grafia-aldaketa txikiak gertatzen dira hizkuntzatik hizkuntzara. Hinduismoaren mitonimo nagusien izenak ematen dira taulan.

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Brahma	Brahma	Brahma	Brahma
Ganexa	Ganesha / Ganesh	Ganesh	Ganesha
Hanuman	Hánuman / Jánuman	Hanuman	Hanuman
Kali	Kali	Kali	Kali
Lakxmi	Laksmi	Lakshmi	Lakshmi
Vixnu	Visnú	Vishnou	Vishnu
Xiva	Shiva	Shiva	Shiva

4 Mitologia islamikoa

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Azrael	Azrael	Azraël	Azrael
Buraq	Buraq	Bouraḡ	Buraq
Iblis	Iblis	Iblis	Iblis / Eblis
Israfil	Israfil / Israfel	Israfil	Israfil
Malik	Malik	Malik	Maalik

Ekialdeko erlijio-sineskeren arloko zenbait pertsona-izen

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Buda	Buda	Buda	Buddha
Konfuzio	Confucio	Confucius	Confucius
Laozi	Lao-Tse / Laozi	Lao Tseu / Laozi	Laozi / Lao-Tzu / Lao-Tze
Mengzi	Mencio	Mencius	Mencius / Mengzi
Zaratustra edo Zoroastro	Zoroastro / Zaratustra	Zoroastre / Zarathushtra / Zarathoustra	Zoroaster / Zarathustra

ZERRENDA GUZTIAK BATERA

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Azrael	Azrael	Azraël	Azrael
Belenus edo Belenos	Belenus	Belenos	Belenus
Brahma	Brahma	Brahma	Brahma
Buda	Buda	Buda	Buddha
Buraq	Buraq	Bouraq	Buraq
Ganexa	Ganesha / Ganesh	Ganesh	Ganesha
Hanuman	Hánuman / Jánuman	Hanuman	Hanuman
Hel	Hel / Hela	Hel / Hela	Hel
Huitzilopochtli	Huitzilopochtli	Huitzilopochtli	Huitzilopochtli
Iblis	Iblis	Iblis	Iblis / Eblis
Inti	Inti	Inti	Inti
Israfil	Israfil / Israfel	Israfil	Israfil
Kali	Kali	Kali	Kali
Konfuzio	Confucio	Confucius	Confucius
Lakxmi	Laksmi	Lakshmi	Lakshmi
Laozi	Lao-Tse / Laozi	Lao Tseu / Laozi	Laozi / Lao-Tzu / Lao-Tze
Loki	Loki	Loki	Loki
Malik	Malik	Malik	Maalik
Mama Cocha / kitxuaz idatzia: Mama Qucha	Mama Cocha / Mamacocha	Mama Cocha	Mama Cocha
Mama Quilla / kitxuaz idatzia: Mama Killa	Mama Quilla / Mamaquilla	Mama Quilla	Mama Killa
Mama Sara	Mama Sara	Mama Sara	Mama Sara
Manitu	Manitu	Manitou	Manitou
Mengzi	Mencio	Mencius	Mencius / Mengzi
Odin	Odín	Odin	Odin
Ometeotl	Ometéotl	Ometeotl	Ometeotl
Pachacamac / kitxuaz idatzia: Pacha Kamaq	Pachacámac / Pacha Kamaq	Pachacamac	Pacha Kamaq
Pachamama	Pachamama	Pachamama	Pachamama
Quetzalcoatl	Quetzalcóatl	Quetzalcoatl	Quetzalcoatl

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Tezcatlipoca	Tezcatlipoca	Tezcatlipoca	Tezcatlipoca
Thor	Thor	Thor / Tor	Thor
Tlaloc	Tláloc	Tlaloc	Tlaloc
Tonacacihuatl	Tonacacíhuatl	Tonacacihuatl	Tonacacihuatl
Tonacatecuhtli	Tonacatecuhtli	Tonacatecuhtli	Tonacatecuhtli
Tutatis edo Teutates	Teutates / Tutatis	Teutatès	Toutatis / Teutates
Viracocha / kitxuaz idatzia: Wiraqucha	Viracocha / Wiracocha / Huiracocha	Viracocha	Viracocha / Wiraqucha
Vixnu	Visnú	Vishnou	Vishnu
Xipe Totec	Xipe Tótec	Xipe Totec	Xipe Totec
Xiva	Shiva	Shiva	Shiva
Zaratustra edo Zoroastro	Zoroastro / Zaratustra	Zoroastre / Zarathushtra / Zarathoustra	Zoroaster / Zarathustra

GAZTELANIA-EUSKARA

Gaztelania	Euskara
Azrael	Azrael
Belenus	Belenus edo Belenos
Brahma	Brahma
Buda	Buda
Buraq	Buraq
Confucio	Konfuzio
Ganesha / Ganesh	Ganexa
Hánuman / Jánuman	Hanuman
Hel / Hela	Hel
Huitzilopochtli	Huitzilopochtli
Iblis	Iblis
Inti	Inti
Israfil / Israfel	Israfil
Kali	Kali
Laksmi	Lakxmi
Lao-Tse / Laozi	Laozi
Loki	Loki
Malik	Malik
Mama Cocha / Mamacocha	Mama Cocha / kitxuaz idatzia: Mama Qucha
Mama Quilla / Mamaquilla	Mama Quilla / kitxuaz idatzia: Mama Killa
Mama Sara	Mama Sara
Manitu	Manitu
Mencio	Mengzi
Odín	Odin
Ometéotl	Ometeotl
Pachacámac / Pacha Kamaq	Pachacamac / kitxuaz idatzia: Pacha Kamaq
Pachamama	Pachamama
Quetzalcóatl	Quetzalcoatl
Shiva	Xiva
Teutates / Tutatis	Tutatis edo Teutates

Gaztelania	Euskara
Tezcatlipoca	Tezcatlipoca
Thor	Thor
Tláloc	Tlaloc
Tonacacíhuatl	Tonacacihuatl
Tonacatecuhtli	Tonacatecuhtli
Viracocha / Wiracocha / Huiracocha	Viracocha / kitxuaz idatzia: Wiraqucha
Visnú	Vixnu
Xipe Tótec	Xipe Totec
Zoroastro / Zaratustra	Zaratustra edo Zoroastro

FRANTSESA-EUSKARA

Frantsesa	Euskara
Azraël	Azrael
Belenos	Belenus edo Belenos
Bouraq	Buraq
Brahma	Brahma
Buda	Buda
Confucius	Konfuzio
Ganesh	Ganexa
Hanuman	Hanuman
Hel / Hela	Hel
Huitzilopochtli	Huitzilopochtli
Iblis	Iblis
Inti	Inti
Israfil	Israfil
Kali	Kali
Lakshmi	Lakxmi
Lao Tseu / Laozi	Laozi
Loki	Loki
Malik	Malik
Mama Cocha	Mama Cocha / kitxuaz idatzia: Mama Qucha

Frantsesa	Euskara
Mama Quilla	Mama Quilla / kitxuaz idatzia: Mama Killa
Mama Sara	Mama Sara
Manitou	Manitu
Mencius	Mengzi
Odin	Odin
Ometeotl	Ometeotl
Pachacamac	Pachacamac / kitxuaz idatzia: Pacha Kamaq
Pachamama	Pachamama
Quetzalcoatl	Quetzalcoatl
Shiva	Xiva
Teutatès	Tutatis edo Teutates
Tezcatlipoca	Tezcatlipoca
Thor / Tor	Thor
Tlaloc	Tlaloc
Tonacacihuatl	Tonacacihuatl
Tonacatecuhtli	Tonacatecuhtli
Viracocha	Viracocha / kitxuaz idatzia: Wiraqucha
Vishnou	Vixnu
Xipe Totec	Xipe Totec
Zoroastre / Zarathushtra / Zarathoustra	Zaratustra edo Zoroastro

INGELESA-EUSKARA

Ingelesa	Euskara
Azrael	Azrael
Belenus	Belenus edo Belenos
Brahma	Brahma
Buddha	Buda
Buraq	Buraq
Confucius	Konfuzio
Ganesha	Ganexa
Hanuman	Hanuman

Ingelesa	Euskara
Hel	Hel
Huitzilopochtli	Huitzilopochtli
Iblis / Eblis	Iblis
Inti	Inti
Israfil	Israfil
Kali	Kali
Lakshmi	Lakxmi
Laozi / Lao-Tzu / Lao-Tze	Laozi
Loki	Loki
Maalik	Malik
Mama Cocha	Mama Cocha / kitxuaz idatzia: Mama Qucha
Mama Killa	Mama Quilla / kitxuaz idatzia: Mama Killa
Mama Sara	Mama Sara
Manitou	Manitu
Mencius / Mengzi	Mengzi
Odin	Odin
Ometeotl	Ometeotl
Pacha Kamaq	Pachacamac / kitxuaz idatzia: Pacha Kamaq
Pachamama	Pachamama
Quetzalcoatl	Quetzalcoatl
Shiva	Xiva
Tezcatlipoca	Tezcatlipoca
Thor	Thor
Tlaloc	Tlaloc
Tonacacihuatl	Tonacacihuatl
Tonacatecuhtli	Tonacatecuhtli
Toutatis / Teutates	Tutatis edo Teutates
Viracocha / Wiraqucha	Viracocha / kitxuaz idatzia: Wiraqucha
Vishnu	Vixnu
Xipe Totec	Xipe Totec
Zoroaster / Zarathustra	Zaratustra edo Zoroastro